

LIBRIS

We know
books

DINO GRANDI

**MEMORII
INTERMITENTE**

traducere
Ionescu Cristian Gabriel

editura
Miidecărți
Bragadiru - 2021

Cuprins

DINO GRANDI.....	7
Capitolul 1	35
Capitolul 2	45
Capitolul 3	54
Capitolul 4	68
Capitolul 5	78

DINO GRANDI

Dino Grandi s-a născut la 4 iunie 1895 în localitatea Mordano, lângă Imola. Tatăl său, Lino, era cel mai mic dintre cei nouă frați și provenea dintr-o familie de fermieri. Lino, tatăl lui Dino, a fost trimis să studieze la seminarul episcopal din Imola, unde a rămas până la absolvirea studiilor clasice. Întors la Mordano, Lino Grandi a început să-și pună în valoare cultura sa, lucrând ca administrator la un mare proprietar de terenuri, până când, la întoarcerea în Mordano, a cumpărat un teren.

După ce a intrat în posesia terenului său, la fel ca ceilalți opt frați ai săi, s-a apucat de agricultură. Ca atare, Lino Grandi a avut idei cel puțin revoluționare pentru acele vremuri și, de fapt, a fost printre primii care au introdus în mediul rural a provinciei Emilia Romagna mașini de treierat, îngrășăminte chimice și prototipuri ale altor mașini agricole spre oroarea fermierilor care le luau drept vrăjitoare și încercau să le arunce în șanțuri.

Primii 3 ani de școală elementară Dino îi face în localitatea natală. La vârsta de zece ani, băiatul, care învâța foarte bine, este înscris la liceul din Imola. Aici, datorită pasiunii pentru studiile “clasice”, a avut prima sa pasiune pentru cărți. Citește tot ce găsește prin casă, începând cu “Viețile” lui Plutarh și trecând prin Alfieri și Cesare Balbo, până la operele complete ale lui Giuseppe Mazzini.

Dino Grandi nu-și irosește zilele prin trattorii și cafenele ca ceilalți și nu-și cheltuie banii primiți de la tatăl său în doar câteva zile. Este un pic “boem” și un pic rebel, dar fără să exagereze. După ce a absolvit liceul cu cele mai bune note, în loc să plece într-o excursie de recompensă la Rimini, ca toți prietenii săi, s-a retras pentru trei luni la mănăstirea Praglia, pe dealurile Euganean, *“pentru a trăi o viață de călugăr”*.

Aici, Dino a legat imediat o puternică prietenie cu Don Antonio Pelizzola, un om plin de viață și de cultură, care l-a introdus pe băiat în modernism, în filozofia lui Rosmini și în sport, învățându-l să vâslească pe râul Po. Dino petrece zile lungi pe râu, fascinat de frumusețea naturii și a femeilor.

Între timp, cultura sa începe să ia o turnură periculoasă. Ascunzându-se de părintele Pelizzola, citește cărțile interzise ale lui Fogazzaro: tonul senzual și catolic al «Sfântului» îi taie somnul. Dintr-o dată, i-a descoperit și pe filozofii și poeții romantismului german: Fichte, Schlegel, Novalis, Körner. Acest nou gust i-a venit de la primele sale apropieri de critica lui Benedetto Croce.

Mai târziu, l-a citit și pe Nietzsche, pas obligatoriu pentru a trece de la conceptul de “supraom”, la cel de “Dumnezeu-om” al lui Giovanni Papini.

La vârsta de 15 ani a început să frecventeze cercurile din Ferrara unde lucrau cei mai importanți oameni ai progresismului social creștin. Tot în 1910, la Imola, la un congres al celor care se numeau pe atunci “socialiști creștini”, Grandi l-a întâlnit pentru prima dată pe Romolo Murri.

Murri era un fost preot, care fusese suspendat timp de trei ani, și care, după ce s-a dedicat organizării grupurilor de studenți universitari și a luptat pentru înființarea unui partid catolic, a fost unul dintre inspiratorii “Ligii Naționale Democratice”, care își propunea “*să reunească forțele tinere și proletare în scopul de a acționa*”. ... *pentru orientarea democratică a activității publice a catolicilor, pentru apărarea intereselor muncitorilor și pentru educația lor politică, precum și pentru progresul vieții economice, intelectuale și morale din Italia*”. Aceste cuvinte, rostite la vremea respectivă și, în plus, de către un preot, au provocat o acțiune represivă decisivă din partea lui Pius al X-lea, ceea ce a făcut ca Liga să se orienteze ulterior către poziții din ce în ce mai laice. În esență, Murri a exprimat “*tendențele grupurilor mic-burgheze și ale intelectualilor convinși că cea mai bună cale de a lupta împotriva socialismului este de a-și însuși unele dintre principiile sale și de a-i imita parțial metodele, astfel încât să poată mobiliza o parte a maselor*”.

În toamna anului 1913, la întoarcerea de la mănăstire și după ce a luptat mult timp împotriva deciziei tatălui său de a-l face doctor, Dino Grandi a ajuns la un compromis și, în loc să se înscrie la Facultatea de Arte, așa cum și-ar fi dorit, a început să studieze dreptul la Universitatea din Bologna. Bologna, marele oraș plin de cafenele, de cercuri în care au loc discuții și unde ai impresia că a vorbi despre politică are cu adevărat sens, îl trece cu vederea pe tânărul de 18 ani venit de la țară și care locuiește într-o cameră închiriată plină de cărți.

A continuat să păstreze legătura cu prietenii săi din “Liga Națională Democrată” și, mai ales, cu profesorul Romolo Murri, a cărui idee a unui mare partid catolic care să fie independent de ierarhiile ecleziastice nu o împărtășea pe deplin.

Într-o zi îl întâlnește la Bologna pe un vechi prieten, Nello Quilici, care este redactor la “Resto del Carlino”. Quilici l-a dus pe Dino la ziarul care, în acele vremuri, era centrul unor mișcări luminate, nu numai de jurnalism, ci și de cultură în general. Ideea de a se regăsi în același Olimp frecventat de Giovanni Amendola, Tommaso Monicelli, Aldo Valori, Alberto Caroncini și Mario Missiroli, era una extraordinară. Desigur, munca lui la “Carlino” era cea de reporter, dar apoi a găsit în sfârșit un ziar de provincie, “Corriere di Romagna”, în care putea publica chiar și articole de primă pagină.

Europa se afla în pragul războiului, iar Dino Grandi era pregătit să plece pe front. A ajuns la timp pentru a rămâne la

Roma pentru câteva luni, adus din nou acolo de Nello Quilici, pentru a pregăti cronica parlamentară pentru "Carlino". În această perioadă Dino îl văzuse deja pe Mussolini în persoană, dacă nu chiar îl întâlnise, la 20 octombrie a aceluiași an. Întâmplarea a făcut ca ziarul "Carlino" să-l trimită să relateze ce se întâmpla în conducerea Partidului Socialist în ziua în care s-a decis expulzarea directorului de atunci al organizației "Avanti!". De fapt, Grandi i-a scris chiar o scrisoare: "*Permiteți-i unui tânăr necunoscut*" - (*care nu este socialist*) *să vă strige toată admirația sa pentru munca dumneavoastră de curaj și credință...*". Mussolini i-a răspuns în ziarul "Popolo d'Italia" pe care tocmai îl fondase: "*Dragă prietene, îți mulțumesc pentru solidaritate. Dar trebuie să luptăm și să fim lăsați, dacă este necesar! Noroc. Mussolini*".

Grandi a fost un mic erou în timpul războiului. A pornit la drum cu psihologia unui ins hotărât să moară și s-a întors cu trei medalii pentru vitejie.

A trecut prin mai multe spitale până în februarie 1920, dar între timp, îmbrăcat în uniforma de căpitan al trupelor de munte și cu medaliile sale prinse de jachetă, a terminat facultatea și a obținut un doctorat în drept. A avut și alte satisfacții în cele paisprezece luni petrecute în uniformă după război, una dintre ele riscând să o plătească scump: trebuia să comande serviciul de garnizoană de la gara din Roma în ziua în care Orlando și Sonnino s-au întors de la negocierile de pace de la Versailles, dar

în schimb s-a dus în vizită la cel mai bun prieten al său. L-au condamnat la trei luni de închisoare în fortăreața din Verona.

Imediat Dino a vrut să se căsătorească cu văduva unui prieten pilot, care murise în război. Dezamăgită, doamna s-a împușcat în gură, dar glonțul a lovit un molar și a ieșit prin obraz. A sfârșit prin a se căsători cu chirurgul care o operase. *“Vezi ce norocoase sunt femeile care vin cu mine? Mă pierd pe mine, dar întotdeauna găsesc ceva mai bun”*, i-a mărturisit Grandi unui prieten și, în cele din urmă, a avut dreptate, pentru că atunci era doar un avocat dintr-un oraș mic, fără bani și fără clienți. Cu toate acestea, nu i-a lipsit ambiția de a deveni un mare avocat criminalist. Cu ajutorul familiei sale, și-a deschis imediat propriul cabinet la Imola și, în același timp, a început să profeseze în cabinetul avocatului Santangelo, cel mai renumit din Bologna. În oraș s-a reîntâlnit cu vechi prieteni, jurnaliști, intelectuali și politicieni, dar i-a fost greu să regăsească gustul pentru vechile sale pasiuni de dinainte de război.

În Italia domnea haosul. Țara a ieșit din război epuizată, mii de foști combatanți care s-au întors acasă cu speranța de a se bucura de roadele victoriei, au găsit șomaj, sărăcie și, în multe cazuri, foamete.

Într-o zi din septembrie 1920, în piazza Cavallotti din Imola, Grandi îl întâlnește pe Rezio Bruscaroli, un coleg de școală din anii de liceu, care era profesor. În oraș, socialiștii și fasciștii erau la cuțite, incidentele erau la ordinea zilei, iar Bruscaroli îl

întreabă: «*Ce ai de gând să faci?*» «*Ei bine*», răspunde Grandi, «*va trebui să vedem cum decurge succesul*». Între timp, colegul său de studii, avocatul Vighi, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-l convinge să se înscrie în Partidul Muncitorilor și, se pare, cu succes, deși destul de efemer. De fapt, se pare că Grandi ar fi scris o scrisoare de susținere călduroasă care urma să fie publicată în săptămânalul «La Squilla». Era o zi de miercuri. Ziarul a apărut sâmbătă, dar vineri seara, Grandi a primit scrisoarea înapoi și a plecat să se alăture partidului fascist.

În realitate, acest episod, povestit de Vighi, Grandi îl contrazice și povestește în schimb un altul pentru a explica de ce a devenit fascist. Totul s-a întâmplat într-o zi, tot în septembrie 1920, când niște roșii au intrat în biroul lui și, fără prea multă considerație, i-au ordonat să îndepărteze acele mici panglici albastre ale decorațiilor militare de la reverul sacoului, care pentru ei sunau atât de mult ca o provocare. Grandi, care își ținea revolverul în sertarul biroului său, a spus nu. Incidentul s-ar fi putut încheia aici, dar câteva zile mai târziu, la Bologna, a avut loc o ciocnire mai serioasă între fasciștii lui Arpinati și un grup de socialiști, iar aceștia din urmă s-au decis atunci să dea un exemplu care să se aplice tuturor burghezilor din oraș. Reuniți în «tribunalul lor roșu», au decis să-l ucidă pe avocatul de 25 de ani, multidecorat. În seara următoare, l-au așteptat să iasă din birou și, când a trecut pe lângă ei pe bicicletă, au tras șase sau șapte focuri de revolver în el. Făcând zigzaguri, Grandi a reușit să se

salveze și s-a refugiat în casa unei bătrâne, de unde carabinieri au venit să-l scoată.

Cei cincizeci de membri de atunci ai fascio di combattimento din Bolognese erau conduși de fostul arhitect Leandro Arpihati, secretar politic și comandant al echipelor de acțiune, și de contabilul Gino Broncini, șeful organizației. Prin urmare, exista un spațiu politic pentru un intelectual care, în acel vid absolut de idei, avea ceva de spus și, mai presus de toate, știa să scrie câteva cuvinte în italiană.

La sfârșitul aceluiași an, când au apărut primele numere din “L’Assalto”, Dino Grandi și-a regăsit toată verva publicistică de dinainte de război și a început să lanseze atacuri teribile “împotriva bolșevicilor”, care erau, de fapt, exponenții unui “fals proletariat” și ai unei “false burghezii”.

1921 este anul său. Este unul dintre cei mai populari bărbați din Bologna; multe doamne poartă un medalion cu efigia sa pe piept. În aprilie, și-a făcut marele debut oratoric la primul congres regional al fasci emiliani. Mussolini a sosit și el de la Milano pentru a marca adeziunea nucleului milanez, iar Grandi l-a prezentat mulțimii de la Teatrul Municipal.

În timp ce își ținea discursul a spus că burghezia occidentală nu a înțeles nimic din revoluția comunistă rusă, care “*continuă semintele unei revoluții profunde nu numai la nivel social, ci și național*”. Ce a vrut să spună cu asta nu se știe prea bine, dar a fost suficient ca ei să strige la el “bolșevic” și ca Mussolini, strângându-i

mâna la sfârșit, să murmure: *“Aceste lucruri se gândesc, pot fi chiar scrise, dar nu pot fi spuse într-o adunare”*.

După discursul de la Bologna și următorul de la Ferrara, unde l-a însoțit pe Mussolini pentru a-l prezenta în fața celor 30.000 de oameni din Piazza Ariostea, adunați de “asul” fascismului din Romagna, Italo Balbo, Grandi a devenit unul dintre cei mai populari vorbitori la adunările fasciste. Faima sa a depășit granițele provinciei și este firesc ca, deși nu avea nici măcar vârsta legală, să fie ales cu ușurință ca deputat pe lista blocurilor naționale la alegerile din acel an.

Grandi a fost convins că a fost ales cu voturile țăranilor și muncitorilor din Romagna, ale republicanilor și anarhiștilor. În acele zile, el îi scria prietenului său Mario Missiroli scrisori pe acest ton: *“Fascismul este un fenomen trecător și va dispărea din viața italiană imediat ce ordinea, autoritatea și libertatea statului vor fi restabilite...”*, sau: *“După ce fascismul își va fi îndeplinit misiunea, socialismul se va ridica din nou mai puternic decât înainte...”*.

Popularitatea sa a crescut vertiginos. Femeile din Bologna mureau după tânărul chipeș pe care îl vedeau trecând, cu o pălărie a la Andrea Costa pe cap, cu o mână mereu ascunsă în buzunarul sacoului, strângându-și revolverul de teama unui atac al socialiștilor. În timpul unui miting electoral la Carpi, a fost arestat pentru insultarea regelui. *“Nu vrem un rege călător, ci un rege care să își conducă poporul călare”*, spusese el. Intențiile sale erau bune până la urmă, dar l-au închis oricum. De această pată de